

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnok —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

A görög szert. román egyház történetéből.

Különös tekintettel Erdélyre.

Dr. Grama után: *Kovács György*.

Azon viszony, mely a görög és latin szertartásu hívek között a szent unio alapján létre jött, s meg az is, hogy hozzáuk római katolikusokhoz e hazában őket a honpolgárság kötelékei is fűzik: megérdemlik, hogy egyházi történelmüket közelebbről is ismerjük. És épen ez főcélja jelen dióhéjas fordításomnak, míg mellékes czél gyanánt az lebegett szemem előtt, hogy amennyiben erdélyi egyházmegyékben a két szertartás hívei ős időktől együtt élve a hitegység alapján mintegy közös egyháztörténelemmel bírnak: görög szertartásu testvéreinknek minket is érdeklő historiai mozzanatait erdélyi egyháztörténelmünk számára kitüntessem.*)

Mindezekre pedig eszközül és vezérfonalul szolgál Dr. Grama Sándor V. balázsfalvi professor — jelenleg kánonoknak 1884-ben ily czímen irt műve: „*Istoria Bisericei Romanesci unite cu Româ*“, mely műben a gr. szertartásu román egyház története következő időszakok sorozatán táruul elénk: első időszak a kereszténység kezdete s elterjedésétől Cerulár Mihályig (1—1053), második időszak a románok elszakadása Romától (Schizma 1053—1700) az erdélyi románok egyesüléseig, a harmadik az erdélyi románok vallási uniójától napjainkig. (1700—.)

Mindezeket dióhéjban, de azért nem szakgatottan, tárom elé, mert akarom, hogy fordításom a történeti folytonosságot és az irály folyékonyágát ne nélkülözze.

I. Időszak. A kereszténység kezdetétől a schismáig. A románságnak a kereszténység előtti vallási állapota olyan volt, mint a római birodalom maga. Nyersesség és vallás dolgaiban tájékozatlanság uralkodott. A mai erdélyi (Dacia Traiana**) románságnak eme vallási nyersesség és tájékozatlanságból való kiemelkedése — illetve kereszténységének kezdete azon időre vihető vissza, midőn a „Dacia Trajanaba“ települt

rómiaiak — kiknek ivadékaik tartják magukat erdélyi románjaink — Rómából ide is elhozzák s elhinték a kereszténység termő magvát. E tényt bizonyítja *alösöz* is azon körülmény, hogy a római gyarmatok között számos keresztény levén, merre haladtak, mindenfelé vitték és terjesztették a keresztény hitet. Bizonyítják *másodszor* a ker. írók. Például: Szent Justin a zsidó Trifonnal tartott párbeszédében mondja: „*Nincs nép akár görög, akár bárbar, kik között a felfeszített Jézus nevében könyörgések ne tartatnának.*“ Szent Justin ez állítását nagy tekintéllyel megerősíti a harmadik század írója Tertullian, ki azon népek közt, hová Jézus neve eljutva, uralkodik, a „*gentes dacorumot*“ is felemlíti (Contr. Jud. c. VII.)

Továbbá, hogy Erdélyben a római kolonistáktól hozatott be a keresztény vallás, az ezek ivadékaik — a románok egyházi nyelvében maig is divó vallási *technikus terminusok* erősítik. Ezek közül némelyek, mintegy kifejezve a keresztény vallás lényegét, egészen latin eredetiek, mint: *crestinu* *Chrestus-tól, cruce — crux-tól, domineca — dominica-tól, santu — sanctus-tól.* Ezekon s más hasonlókon kívül, vannak ugyan még görög és szláv műszavak is; ezek azonban a liturgia nyelvének különböző időkben történt változásakor fogadtatva el, lényegtelenek s csak azt bizonyítják, hogy az idő, helyi és népvizsnyok befolyásától nem ment a népek külső szertartása és ennek nyelve sem. Azért ily accidentalis jellegű vallási műnevekkel görög és szláv részről is a gr. szertartásu román híveknél, pld. *ectenia*¹⁾, *polihet*²⁾, *tropariu*³⁾, *condacu*⁴⁾, *bohordicina*⁵⁾, *vecernie*⁶⁾ stb. — találkozunk.

Hogy a római (Traján-féle) gyarmatosítás előtt Erdélyben voltak-e keresztények: határozott feleletet adni nem lehet. Hagyomány szerint szent András predikált volna a dákoknak. Egy másik hagyomány szerint Szent Pál apostol is megfordult Dáciában, mert még a mult században Romániában volt egy

*) A mint a t. olvasó tapasztalni fogja mindig igyekszik fordító csak az Erdély határain lefolyó eseményekre szorítkozni; csak out, hol mulhatatlanul szükséges — lép át Transalpinába is.

**) Másként *Mediterranea*.

1.) *Ectenia* az, mi nálunk a tractus. — 2.) *Polihet* alatt a 134 és 135-ik zsoltárok értetnek. — 3.) *Tropariu* — himnus. Ezek görög szavak 4.) *Condacu* — egy rövidebb himnus 5.) *Bohordicina* *Bogorodnicea* alatt szűz Mária dicsénekei értendők. 6.) *Vecernie* — *veceserneye*. — Utóbbiak szláv műszavak a gr. szertartás liturgiájában.

secta, mely magát Szent Páltól eredeztette. („Sum romanu de lege lu Sampauli“). Szent Pálnak Dáziában megfordultáról beszélnek a magyarok és szászok között fennlevő közmondások: „elhagyta, miut szent Pál az oláhokat.“ — „Er hat in verlassen, wie Sanct Paul die Bloch“. Mindezek azonban kétes jellegű hagyományok.

Erdélyben a kereszténységnek a római birodalomból való elterjedését nemcsak a gyarmatosítás eszközlé a kolonisták közt levő keresztények által, hanem azon körülmény is, hogy az itt akkor is létezett abrudbányái, tordai, zalatnai stb. bányák mintegy fegyintézetei valának a rómaiaknak, hová az ugynevezett bányarabok küldettek. (Damnati ad metalla vagy „in metallis constituti.“) Ily bányákba sok keresztényt toloncoztak.

Továbbá dák mártírok is említetnek — Inus, Pinus és Rinius néven, kik szent András tanítványai lévén, neveikkel római eredetre vallanak.

A kereszténység első századaiban fejlettebb szervezeti *hierarchiáról* a románok között nincs említés. A hierarchiai szervezkedés feltűnőbb jeleivel Nagy Constantin óta találkozunk. Az ő korától Dacia Aurelianában⁷⁾ ezen I. korszak 24 püspökséget tár élénk. Dacia Trajanában pedig csak két püspök nevével találkozunk. Egyik Ulfla (4-ik sz.) ki, mint a góthok apostola a szentírást ezek nyelvére fordítja. — Tehát nem annyira a románok, mint a góthok miatt jött Dáciába. — A másik püspök Hierotheus volt, kit a 10. században Gyula fejedelem hívott Erdélybe. Azonban erről nincs határozottan kiderítve, hogy román püspök volt-e?

A román egyház szertartása és nyelve az idők és helyi viszonyok szerint ez időszakban — különbözők. És ugyan a szertartás egyelőre egyszerű volt, mert az üldözöttek miatt külső fényt kifejteni nem igen lehetett. A ritus nyelve kezdetben a nép nyelve — a latin volt. Az üdvözlések után bekövetkezett csendesebb időkben a ritus ki kezd bontakozni egyszerűségéből a görög írók és szertartás hatása alatt, mikor is a szertartás nyelve görög lesz. E téren kitűnnek szent Damascen, aranyszáju sz. János, szt. Vazul, szt. Gergely, egy Kozma nevű barát, Tódor és József nevű fivérek stb. A szláv nyelv csak a 9-ik században élt Círil és Method halála után lett a lithurgia nyelve -- miut később említetni fog.

A románok erkölcsi ez időszakban jók, mert a ker. vallás befolyása már észrevehető. Különösen a türelem, munkásság és vallásos buzgóság által tűnnek ki. — Rómával közösségben éltek, a calcedoni zsinaton az összes keletiek a pápát elismervén a püspökök egyházi fejéül. (Vere caput est Episcoporum.)

Irodalmi életnek nyilvánulataira e korszakban Erdélyben nem találunk. Túl a Dunán Tevün, sz. Jeromos és sz. Niketást vallják a románok írónak. Sőt Dionisius Exiguusról is mondják, hogy román

7.) Dacia Aureliana Transalpina.

lett volna. — Most is használatban levő görög eredetű Lyturgiájuknak szerzői szt. Chrisostom János, szent Vazul és szent Gergely. Ezek lyturgiáját az egyházi év különböző időszakai és ünnepein felváltva használják. Lényegben a mi Missálénkkal teljesen megegyeznek.

(Folyt. köv.)

Polgári házasság Amerikában.

A polgári házasság külföldről importált intézmény lévén, ránk nézve, akik még a tapasztalásból nem ismerjük, följötte érdekes a külső nemzetek gondolkozását e tekintetben ismerni. Annál inkább, mert két éve folyton halljuk dicsérni, hogy így meg amugy van meg a külföldön, már régen, hogy a népek élnek vele és hogy sehol sem volt azért még földindulás miatta.

Természetesen az ilyen beszédekre nem lehet adni semmit, mert a felbérelt tollak manap feldicsérnek mindent, ami a kormánytól jön, azok még Bánffyt is dicsérik. Ettől az ember nem lesz okosabb, annál kevésbé tudhatja meg azt, hogy hogyan vannak tulajdonkép a polgári házassággal a külföldön: szeretik-e, utálják-e; szívesen mennek e a jegyző elé, vagy pedig csak olyan muszájtheznek nézik-e, melyet az ember elvégez, de súlyt a maga részéről nem fektet rá, miután a meggyőződése szerinti házasságát ő csak az oltár, az Isten színe előtt köti?

Ebből nem hallunk semmit, azt pl. hogy Németországban mennyire küzdenek magok a protesztánsok a polgári házasság ellen, s hogy a törvényt ismétlen kellett javítani, nem említi senki. Hogy az ellenszenv iránta Franciaországban ma olyan, mint száz év előtt, mikor behozták, nem említi senki; hogy Olaszországba a beállott bajok miatt, miután a házasulandók tömegesen nem mentek a polgári közeg elé, csak egy pár éve kellett a törvényt újból módosítani, ezt sem szokta nálunk említeni senki. Pedig a dolognak éppen ez az oldala a legérdekesebb, mert mutatja, hogy a polgári házasság sehol sem megállapodott intézmény és sohasem is lesz olyanná, mint a régi egyházi házasság, melyet a nép lelke egyedül szentnek és sérthetetlennek ismer. De hát ilyesmit agyonhallgatnak nálunk, mert akkor nem lehetne dicsérni, miut valami nagy vívmányt.

Az a küzdelem, mely nálunk a polgári házasság behozatala ellen országszerte nyilvánult, mindenütt megvan ám és azt az idő huzamossága sehol sem szüntette meg. A népeket e tekintetben — így tanít a tapasztalás — kiébeztetni nem lehet; fenállhat a polgári házasság akár meddig, de a népet nem szoktatja meg arra, hogy életének legszentebb pilianatában az egyház szolgáját a jegyzővel, a templomot a városházával cserélje fel. Nem, ilyen ügyet nem szeret a nép a jegyző előtt a városházán végezni, mert különben sem látja be, hogy hogyan kerül az most egyszerre oda.

A francziák és a németek magatartása mutatja, mennyire nem tudott ott a polgári házasság hosszú idő alatt a népeletbe átmenni — a mai napig. Sőt a benne a lelkiismereti szabadság ellen állandósított támadás állandósította ezen intézmény elleni visszahatás érzetét is.

Francia- és Németországban ma úgy vannak vele, hogy midőn házasságkötésről van szó, a házasulandó pár elmegy ugyan a polgármesterhez, vagy az arra rendelt polgári közeg elé, mert a törvény ráparancsolta, de a mit ott csinál és mond, azt nem nézi házasságnak. Útezi, köznapi ruhában jelenik meg a hivatalban. Mint midőn adót fizet, vagy valami más teendője van a városbázán. A közeg ugyan megkötőtnek jelenti ki a házasságot, de a szülők hazaviszik leányukat s ez minden polgári aktus daczára sem engedi meg, hogy aznap másként, mint kisasszonynak szólítsák. Másnap azonban, valósággal tüntetve a tegnap ellen, lehető nagy pompával mennek a párok a pap elé, a templomba s ott „vig“ arcczal kötik meg azt, amit akartak, a valóságos házasságot.

Gondolom a francziák és németek vannak oly művelt népek, hogy mi magyarok neesak a náluk életbeléptetett polgári házasságot, de a vele szemben tanusított magatartásukat is szóba hozzuk, a magunk tájékoztatása végett. Mindkét országban a kötelező polgári házasság van behozva, amott a mult századvégi nagy forradalom, emitt 1876-ban a nagy kulturharcz idején.

Lássuk most, hogy vannak vele Amerikában, a szabadság hazájában, ahol a tetszésszerű (fakultatív) polgári házasság divik.

Dr. Czirbusz Géza összehasonlító földrajzában erről ezeket írja: „Talán a legesattanosabban bizonyítja az amerikai nép keresztény érzületét a házasság vallásos jellegének megóvása. Európában a polgárilag kötött házasságokat tekintik a liberalizmus netovábbjának, sőt a politikai fanatizmus annyira meg, hogy törvényekkel akarják a szabad polgárt kötelező polgári házasságra szorítani. Eféle despotizmusról mitsem tud Amerika. A szövetségi törvény szerint bármely felekezeti pap vagy világi hatóság előtt kötött házasság érvényesnek tekintetik. Mindenkinek tetszésére van bízva, hogy legintimebb emberi ügyét saját belátása, lelkiismerete és tetszése szerint elintéze. Az állam épp oly kevéssé avatkozik valakinek házassági ügyeibe, amint nem törődik avval, ki milyen templomba jár? Mégis a társadalom, a fakultatív polgári házasság érvénye mellett is gyanus szemmel tekint azokra, akik a házasságot egyházi megáldás nélkül, csupán világi hatóság előtt kötik meg. Az államnak eme teljes elkülönzése az egyháztól (ott rengeteg sok szekta van!) és az egyházak abszolút elválasztása az államtól, mindig jobb és szabadabbul eljárás, mint az ember egyéni és polgári jogainak korlátozása vagy pláne kényszerítése a mindenható állam vagy egy teoretikus eszme czégre alatt. Az állam nem helyezi magát ellentétbe Amerikában a társadalommal s ha ez a társadalom közmegegyezése a vallásilag megkötött házasságokat pártolja az általános szavazattól (!) függő kormány óvakodik a köztudalom ellenére cselekedni.“

Igy vannak a polgári házassággal Amerikában, ahol körülbelül képesek az emberi intézményeket annyira megítélni, mint mi, vagy inkább a néhány felkapott nagy száju stréber. Ott is az egyházi házasság a fő, s a polgári közeg előtti kötés magába a házasság érdemére nézve csak jelentéktelen járulék.

Midőn pedig a legműveltebb népek szemében ennyire nem vesztette el értékét az egyházi házasság az új polgári mellett; midőn azt mindenütt csak rákényszerített nyügnék

nézik: nemde a falusi bakter szükös látóköréből itélik meg a dolgokat azok, akik csodálkoznak azon, hogy Magyarországon találkozik valaki, a kinek a polgári házasság nem tetszik, vagy aki a róla szóló törvény revizióját óhajtja?

Igen, csak az olyan, akinek a világjárásról nincs fogalma, aki más népek életét nem ismeri, csodálkozhatik az enemű törekvésen.

Ny. Sz.

A papi nyugdíjalap ügye.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett az udvarhelyi esperesi kerületbeli papságnak 1895. évi április hó 6-án, Székely-Udvarhelyen, Jung Cseke Lajos apát főesperes elnöklete alatt tartott gyűléséről.

Jelen voltak a szovátai, parajdi, korondi, etédi, atyhai és büzödújfalvi lelkészek kivételével a kerület többi lelkészei és segédlelkészei valamennyien, továbbá az udvarhelyi főgymnasium paptanárai.

1. Elnöklő apát-főesperes az ülést megnyitván, hálás szavakban emlékezik meg Püspök Urunk Ö Nmeltóságának azon atyai gondoskodásáról, melylyel az egyházmegyei papi nyugdíjintézet alapszabályait kidolgoztatni, — s idei márcz. 12-én 880. sz. alatt kelt magas leirata kapcsán a kerületi papságnak hozzászólás végett megküldeni kegyeskedett.

Egyben felhívja a jelenlévők figyelmét a hírlapi közlésből már ismert alapszabálytervezetre. S kéri, hogy a most egész terjedelmében felolvasandó javaslatra észrevételeiket megtenni sziveskedjenek.

Erre a kerület jegyzője pontról pontra felolvassa az alapszabály-tervezetet, melynek szövegét a gyűlés érdemleges megbeszélés után a következő módosításokkal tette magáévá.

a) A VI. szakasz. 8. §. végzavaiboz hozzátoldatni kívánja: „felelőséggel tartozván a kezelő személyzetért.“ Minőlfogva a §. kiegészítve így lenne:

„A nyugdíjintézet vagyónat a gondnokság kezeli, melynek tagjai: az elnök, a pénztáros és ellenőr. Az elnököt a káptalan kebeléből, a pénztárost és ellenőrt a kebeli papság köréből időről időre a püspök, széküresedés esetén a káptalani helynök nevezi ki, felelőséggel tartozván a kezelő személyzetért.

b) A fennebbi szakasz 9. §-ának e) pontjabeli végzavai így folytatandók: „és a pénzkezelésre nézve a pénztáros és ellenőrrel egyetemlegesen felelős.“

Vagyis az elnök teendőire vonatkozó e) pont így hangzanék: „A számadásokat felülvizsgálás végett a káptalanhoz terjeszti és a kezelésre nézve a pénztárossal és ellenőrrel egyetemlegesen felelős.“

c) A VIII. szakasz 14. §-ban a harmadik sor ezen szavai után: „fizet 15 frtot“ közbe szurandó: „két részletben, és pedig tavaszkor és őszszel.“

d) Ugyanezen szakasz 16. §. a fennebbi módosításhoz képest így hangzanék: „A tagsági díjakat kerületenkint az esperesek szedik be s a felelőség terhe alatt minden év május és november elsejéig az alapkezelő gondnokság elnökéhez betérjesztik.“

e) Ugyanezen szakasz 18. §-ának első sorában „a havi utólagos“ helyett „havi előleges“ teendő.

Továbbá ugyanezen pont végzavai így folytatandók :
„Halálozás esetén egy havi részlet temetési költségül az esperes kezéhez elszámolás terhe alatt kiutaltatik.“

Tehát a 18 §. teljes szövegében így hangzanék :

„A nyugdíjösszeg havi előleges részletekben fizetődik ki a nyugdíjas által kiállított, kellően bélyegezett s tartózkodási helyének lelkésze által aláírt nyugtájára; halálozás esetén pedig egy havi részlet temetési költségül az esperes kezéhez elszámolás terhe alatt kiutaltatik.“

f) A X. szakasz 1. pontjára nézve a gyűlés azon óhajátását fejezi ki, hogy a tényleges nyugdíjban levő papoknak is a 600 frt. megadassék.

g) Az átmeneti intézkedés 2. pontját egészen kihagyandónak, illetve ilyformán módosítandónak vélte gyűlésünk :

„Jelen szabályzat életbe léptetésétől számított öt éven belül beálló munkaképtelenség esetén is 600 vagy 800 frt-ban állapítatik meg a nyugdíjösszeg, — de az első évi nyugdíjból levonandók a még hátra levő évek után fizetendő illetékek. — Például : a ki 1897 jan. 1-én nyugdíjaztatnék 800 frttal, első évi nyugdíjából levonatnék 80 frt az alap javára.

Vagy legrosszabb esetben a kék 5 éven belül nyugdíjaztatnak, csak 600 frtot kapjanak, de ha az illető esetleg 800 frtra biztosította magát, az 5 év leteltével, tehát 1902. jan. 1-én kapja meg ezen magasabb összegű nyugdíjat, a fenn kitett napig nyugdíjából is fizetvén az évi 20 frt illetéket.“

Ezekben gyűlésünk az egyházmegyei nyugdíjintézet alapszabályainak bemutatott tervezetét a fenn kitett módosításokkal, illetve pótlásokkal elfogadta és magáéav tette. Mire több tárgyalandó nem lévén, elnök a tanácskozást bezárja s az ülést feloszlatja.

K. m. f.

Olah Antal.
kerületi jegyző.

A népnevelés feladatáról.

Szántó Mihálytól.

Apagyilkos, anyagyilkos! Mily rémitők, mily borzalmasak e szavak! Mégis, ha figyelemmel olvassuk a bűnök krónikáját, nem találjuk-e az azok között megjelenő közlemények élén kirívó betűkkel nyomtatva, miut czimet, e szavakat: Apagyilkos! Anyagyilkos!

Az ember, mint Istennek legjelesebb teremtménye, mint értelem- és okossággal felruházott lény, már gyermekkorában tanulja ismerni az Alkotónak eme parancsát: „Tiszteljed atyádat és anyádat, hogy hosszú életű lehess e földön!“ és ennek daczára, még is elég vakmerő kezeit emelni arra, kitől életét nyerte; elég elvetemült életét oltani ki annak, ki őt önvérével, éltető tejével táplálta, ki mellette szívzsongások között virasztott át számtalan éjszakát, lesve minden egyes lélekzetét: ki értezte fáradott, talán fázott és éhezett is, csakhogy őt fölmelegíthesse, ébségét csillapíthassa, ki végül: a könyvek zápora között csuszott értezte a porban, csakhogy őt a porból fölemelhesse.

Az állat, melyet csak a természeti ösztön vezérel, élének tolyama alatt, nem, vagy ritkán bántja fajához tartozó allatársát, sőt annak védelmére kel, imgellenben az ember,

a teremtés koronája, felülmulja az állatot vadságban, őli egymást, meggyilkolja a gyermek atyját, a tiu édes anyjának oltja ki életét.

Szomoru, elvadult korunkot eléggé jellemző valóság e tudat, s önkényt hívja föl figyelmünket annak fürkészésére, mit lehetne és kellene tennünk avégre, hogy a gyermek a szülők, tanítók, előljárók és általában a felnőttek iránt nagyobb tiszteletérzetet sajátítson el, olyant, mely képes legyen ői érett korában is viszatartani attól, hogy szülőit, vagy bárki mást bántalmazzou, bárki iránt tiszteletlenséggel viseltessék?

A gyermeknek első iskolája a szülői ház, első nevelője az atya és anya.

Itt ezeknek kellene tehát már a gyermek zsenge korában megtenni mindent a végre, hogy a gyermek megtanulja tisztelni szülőit, a körülötte levőket, általában mindazokat kikkel közeli, vagy távolabbi érintkezésben van.

Sajnos azonban, a tapasztalás a legtöbb esetben azt bizonyítja, miszerint éppen a szülői ház, a család az, hol a gyermek legkevesebbet lát, hall és tapasztal mindabból, mi szivében a tisztelet-érzetet fölbreszthetné, annak elsajátítására ösztönözni hivatva volna.

Avagy, ébredhet e tisztelet-érzet az apa iránt az oly gyermek szivében, ki előtt az anya az ő élettársát, férjét, ennek távollétében, vagy akárhányszor szemben, családi körben becsmerli, kisebbitő szavakkal illeti, felsorolván annak netalán elkövetett kisebb-nagyobb erkölcsi botlásait? Megtanulják-e tisztelni a gyermekek azon édes anyát, kit az édes apa mint az asszonyok legrosszabbját tüntet föl gyermekei előtt?

Fogja-e az oly gyermek ösztönén tisztelni tanítóját, előljáróit, ha azokról a szülőktől jót ritkán, de rosszat annál gyakrabban hall?

Fog-e tisztelni bárkit is akkor, ha a család értelmesebbjei tiszteletlenül kisebbitően szólnak mindenkiről, hol a család alig tekintik valamivel értékesebbnek az igavonó barnomnál? Nem!

Az orvos, mielőtt a betegnek gyógyszerert rendel, igyekszik megvizsgálni a kór tüneteit, megállapítani a kórt, megismerni és eltávolítani az okokat, melyek a kórt előidézték — s csak azután fog a betegség gyógyításához.

Mi ismerjük a kórt, a betegséget, látjuk, halljuk, tapasztaljuk lépten-nyomon, mily kis mérvben bír a gyermekcsereg a tiszteletérzet tudatával, ismerjük részben a baj szülő okait, lássuk tehát, mikép lehet az okokat eltávolítani, s ez által a bajt orvosolni?

1. „A példa vonz“ — mondja a közmondás. *Igyekezzék tehát az atya és anya e tekintetben is jó példát mutatni, még gondolatban se adjon kifejezést gyermekei előtt olyasminek, a mi akár egyiknek, akár a másiknak, vagy bárkinek is rovására lehetne, s a gyermekekben a tiszteletlenség, a megvetés érzületét fölkelthetné.*

Fordulnak elő a legbékésebb családban is bajok, melyek kisebb-nagyobb egyenetlenségre szolgáltatnak okot, de ezeket intézzék el a szülők négy szem között a nélkül, hogy gyermekeik tanui legyenek pörlekedésüknek.

Gyengéje is számtalan családnak, hogy nem érve be saját bajával, folyton másokon rágódik, másoknak hibáit, fogyatkozásait tárgyalja, még pedig nyílt körben a család aprója-nagyja jelenlétében. Kérdem már most, fog-e az ily

családi körben felnőtt gyermek tisztelettel viseltetni azok iránt, kikről szülői tiszteletlenül kisebbítően nyilatkoznak, kikről ő jót ritkán, vagy soha, de rosszat annál gyakrabban és annál többet hall?

Nem! sőt ellenkezően ő is hasonló módon fog cselekedni, mert folytonosan hallva a becsmérlést ez szokásává a szokás pedig lassan-lassan természetévé válik, s a milyen volt Gyurika, olyan lesz György.

2. Két nevezetes körülmény van még, mely a tiszteletlenség alapja gyanánt, forrásául tekinthető.

Egyike ezeknek a nálunk is már terjedő ama szokás, hogy a szülő gyermekét „maga“, a gyermekek pedig szülőit „te“ néven szólítja meg.

Mindennapi tapasztalásból tudjuk, hogy azok iránt, kikhez szorosabb baráti kapocs fűz, sokkal bizalmasabbak vagyunk s könnyebben megengedünk olyan kifejezéseket is, melyek a tisztelet határain kívül esnek, míg ellenben azokkal szemben, kik bizalmas baráti körünkbe nem tartoznak, óvakodunk szóval, vagy tettel elkövetni bármi olyant, miáltal a kellő tisztelet ellen csak csekély mérvben is vétethetünk.

Hasonló viszony fejlődik — tekintve a fennebbieket — szülők és gyermekek között, s hogy ez nem légből kapott állítás, eléggé meggyőződhetünk róla, ha a családok beléletét kissé figyelmesebben vizsgáljuk.

Kívánja meg tehát a szülő e téren is gyermekitől azt, mivel ő a szülők iránt tartozik, szoktassa arra, hogy már a megszólítás is tisztelettel legyen kifejezve, s az által is nem kis mérvben fogja gyermeke szívében a tiszteletérzékét fölbreszteni.

Igen visszás és helytelen eljárása sok szülőnek továbbá az, hogy az olyan cselédeket is per „te“ szólítják meg, a kik jóval idősebbek mint ők s ugyanazon megszólításmódot engedik meg kiskorú gyermekeiknek is.

Szemtanuja voltam nem egy, hanem több esetben, midőn a gyermek követve apja példáját az 50—60 éves cselédet „te“ megszólítással illette, neki, mintha ő lett volna fizető gazdája, úgy parancsolt, iránta a legeskélyebb tisztelettel se viselkedett, sőt olyannak tekintette, mintha a csekély bérért önértetét, sőt emberi méltóságát is eladta volna.

Milyen cselédtartó gazda lesz az ily gyermekből, ki már zsenge korában megszokta azt, hogy a család fizetett tagjai fölött zsarnoki módon uralkodik? Fogja e az ilyen tisztelni alantóságait bár csak azért, hogy becsülje bennök az embert, Isten képmását? Aligha s legfennebb akkor, midőn ezáltal némi előnyt, mondjuk, hasznót szákmányolhat ki saját részére, de akkor is tettetett lesz az ő tisztelete.

Számos példát lehetne felhozni még a családi életből, olyant, melyet látva és hallva, a gyermekek nem a tisztelet értetet, hanem ennek ellenkezőjét sajátítják el, s melyeknek eltávolítása csak is nehéz küzdelmek árán érhető el, de a melyeket kiküszöbölni a legszentebb kötelmeink közé tartozik, ha azt akarjuk, hogy a család oly gyermekeket bocsásson kezeink alá, kik a jó tulajdonoknak bár némelyikét magukkal hozva, munkánkat, bár némileg, megkönnyítsék.

(Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Gibbons bitoros.

Bourget Pál, az ismeretes francia irótól a mult napokban érdekes munka jelent meg az Északamerikai Egyesült Államokról, melynek egyik legszebb fejezte a Gibbons bitorosról szóló, ki az Egyesült Államokban oly bámulatos magaslatra emelte a katolikus egyházat. Bourget a mult évben Amerikában járván, saját egyházmegyéjében kereste fel az egyház fejedelmet, ki őt kitértető szívésséggel fogadta és hosszabb ideig lebilincselő szeretetreméltósággal társalgott vele. Az érdekes beszélgetést a következőképen írja le Bourget.

Ő Eminenciája egyszerű szobában fogadott, melynek falait kiváló egyházi férfiak képei, köztük első helyen XIII. Leó pápa és Manning bitoroséi díszítik. Gibbons bitoros maga száraz aszketikás kinézésű, mintegy külsejével is mutatva, hogy a folytonos nehéz munka alig hagyott rajta annyi húst, a mennyi szükséges a lélek munkájára. Bár 60 a évet már meghaladta, testtartása katonás és mozgékony, járása könnyed. Washingtonban néhány nappal azelőtt találkoztam vele legelőször a kongresszus egyik ülésén. Ekkor méltóságának egyetlen jelétül vörös kapucziumot viselt a fején.

Mikor házában felkerestem, vörös szegélyű fekete reverendát viselt. Egyáltalában minden tekintetben az egyszerűség hatja át az ima és cselekvés e nagy alakját. Tekintete átszellemült és nyugodt, orra szabályos, felső ajka mozdulatlan, szája inkább egy-egy íróéhoz vagy diplomataéhoz hasonlít, mint szónokéhoz. Egyszínű szeméből határozottságot, angyali szelidséget és egyszerűságot is lehet kiolvasni.

A bitoros nagy megindultsággal beszélt saját életéről, Isten bölcs határozatainak végzéseit ismerve fel mindazon tettekben, melyek a világon történnek.

— Szerencsés ember vagyok — mondá, — itt születtem e városban, itt keresztelték meg, itt áldoztam először, s ugyan e templomban szenteltek pappá, melynek most érseke vagyok.

Ezután első római utjáról beszélt, mikor 1870-ben az okumeni zsinaton ezer püspök közt ő volt a legfiatalabb.

— Alig 5 éves pap voltam, mikor délkarolinai püspökké neveztettem ki. Ekkor össze vissza 45 kath. püspök volt az Egyesült Államokban — s ma e szám megkétszereződött. Ugyanezt lehet állítani az áttérésekről is. 25 év előtt még meg lehetett olvasni a visszatérések számát, ma csak az én egyházmegyémben, mely pedig legkisebb valamennyi között, évenként 700-nál többen térnek vissza a kath. egyház kebelébe. Hiába, az emberi lélek táplálékra szorul, azt pedig csak a katholicizmusban találhatja meg.

Bourget kérdésére folytatta a bitoros:

— A munkás-osztály szervezkedésére és vezetésére sohasem gyakoroltam befolyást. Római utamig mindig azt gondoltam, hogy az egyháznak nincs oka, a miért el kellene ítélnie az összes munkás egyleteket. Én mindig azt gondoltam és ma is azt hiszem, hogy a munkás-osztálynak joga van magát védelmezni. Ismerem ezen egyesületek veszedelmes eszközeit, melyek között a legveszedelmesebb a munka beszüntetése, a strájk. De bár szívvel-lélekkel, szolidárisan tartják meg ezt a munkások, nem ér az semmit, mert mindig őket huzzák a rövidebbet és veszedelmes az is, hogy elkecsere-
d-

sők és fenyegetéseik azok ellen fordulnak, a kik nem akarnak velük tartani. Mindem veszélyekkel szemben azonban azt hiszem, hogy az egyháznak utóvégre is sikerül biztosítani a munkás-osztályhoz tartozó hiveinek lelki üdvét, ha kényszeríthetné a munkások ezreit választani a hit s oly társaság közt, melynek elvei magukban véve el nem ítélandók.

Általános munkás felkelést — felelé a bíboros Bourgetnek egy másik kérdésére — az Egyesült Államokban nem tartok lehetségesnek. Az amerikaiak ennek már számos esetben adták élenk bizonyítékát, mindenek előtt és mindenek fölött azonban az élet emberei. Utolsó dollárjáig lehetne kifosztani egy milliumost vagy milliárdost előbb, mintsem elfogadná, hogy a munkások csak általános felkeléssel biztosíthatják létüket. Az amerikai munkások általában véve műveltek. Műveltségük darabos ugyan, de gondolkodásuk igaz s a mi fő, logikájuk egészséges. Ezek a munkások az igazgató szotizmák ellenére is belátják, hogy szükség van magántulajdonra s a magán-vagyon megőrzésére. Mikor Chicagóban elítélték az anarchistákat, a közvélemény egyhangulag az ítélelhozó bíróság pártját fogta s az általános választások alkalmával ezek javára döntött. Munkásaink nem vallástalanok, egyetlen szereplő egyén sem léphet fel közöttük atheista elvekkel.

Az Egyesült Államok kongresszusát mindig imával nyitják meg s az elnök soha sem fordul a néphez Isten nevének megemlítése nélkül. A vasárnapi munkaszünetet szigorúan megtartják.

Az érsek vonásai érezerősek voltak, szeme ragyogott, mikor a vallásról beszélt.

— Igen bízom a népben, ennek vallásosságában és igazság szeretetében. Igen érdekes bizonyítéka ennek az, hogy mikor napvilágot látott a kereszténység tanait magyarázó „Atyáink hitéről“ szóló művem, rövid idő alatt 150.000 példány kelt el belőle.

A prelátus komor tekintete e szavaknál felvidult.

Bourget e szavakkal fejezi be a beszélgetés leírását:

— Soha sem éreztem jobban a különbséget, mely létezik egy professzionátus író hitvány hiúsága és a hit írójának férfias öröme között, mely a könyv hatásában és eszméjében nyilvánul.

Bucusi Jedden.

Égészen bucus számba mehet az Urunk menybemen tele ünnepén Jedden tartott ceremonialis látogatás.

A jeddi régi és új katolikusok összetartása és áldozat készsége végre egy kis tornyot eredményezett, melybe a meglévő kis barang mellé elhelyezhető volt a nagymélt. Püspök ur által kis egyháznaknak ajándékozott körülbelül 110 kgrammos barang.

A fölszentelés Áldozósütőtörökön történt; igen szép ünnep volt ez. Méltó a Marossztygyörgyöt adminisztráló sztferencz-rendi atyákhoz, kik sok más alkalommal mutatták még meg, hogy ők voltaképpen missionáriusok.

Az ünnepség következőleg folyt le:

P. Simonffy Gentilis atya a marossztygyörgyi kereszt élén ájtatos ének és imádság között vezette át a sztygyörgyi róm. kath. hiveket, kik daczára az esővel fenyegető időnek igen szép számmal gyűltek össze.

Ezalatt P. Karda István és P. Bálinth Agoston atyák

Marosvásárbelyről kocsin Jeddre vándorolván, oltárt emeltek, áldozatot mutatandók be az Urnak.

Mig ez történt, megérkezett a szt.-györgyi impozáns néptömeg is kereszt alatt, egész lélekből kiáltván oda az utca két szélén bámuló ev. ref. aainak: Jézus sötétben járok viláogsága stb.

A barangok megáldattak P. Karda István h. lelkész ur által. A megáldás magyar nyelven történt, mintegy elégtétellül a latinságunkért sokszor gunyolódó aainak.

Megkezdődött azután a sztmise; közben a legszebb szent énekeket zengedezte a nép, betöltvén tömeges erős hangjával az egész völgyet, úgy, hogy aki csak félholt nem volt, mind eljött oda bámulni.

Igen, bámulni, mert ők isteni tiszteletünk lényegét nem értvén, csak a külfényt látják, a mit oly műizlés nélkül, rideg módon felnevelt aainak igazán csak bámulni lehet.

A mint tovább-tovább haladt a szt. mise, az ég vihara is nöttön-nött, úgy, hogy mire P. Bálinth Agoston atya ez ünnephez egészen méltó remek szónoklata következett, egész elementáris erővel tört ki, mintegy nyomatékot adva a szónok által ez ünnep jelentőségéről és magasztosságáról mondott igéknek.

Valóban közel volt hozzánk az Ur! Jelét adta; megnyilatkozott a viharban, meg az emberek (ama ref. aainak) szívében is, könyekre fakasztván őket.

Végén egy szívvél-lélelkel kiáltván... Áldd meg országunkat mi magyar hazánkat... kissé pihenni, később pedig haza tért az ájtatos nép.

Jedden pedig nyoma és eltörölhetetlen emléke maradt az ünnepnek. —é.-f.

A maroskerületi vegyes gyűlés.

Folyó évi május hó 30-án tartották meg a maroskerületi papság és a hitközségek küldötti gyűléseiket, melyen a statusgyűlési képviselők választattak meg. A papság lelkes élnjezések között egyhangulag Pap János k.-remetei alesperes plebánost választotta meg, ki a vármegyei közgyűlésen annak idejében egy óráig tartó beszédben védte a legnagyobb mérvű insultusok között szent hitünk igazait az egyházipolitikai törvényjavaslatokkal szemben s így méltóvá tette magát a dicső hitvallói névre és paptársai teljes tiszteletére és bizalmára.

A hitközségek küldötti titkos szavazással megválasztották Dániel Ferencz mosoni és Apor György kaáli földbirtoke urakat. Dániel Ferencz minden szavazatot megnyert. Így adózott a kerületi katolikuság teljes bizalmával és elismerésével Dániel Ferencznek, ki a közelebbi letolyt hat év alatt méltóan képviselte a kerületet és minden tekintetben jellemes és önzertes katolikus férfiuhoz illően állotta meg helyét; odadobta a liberalisok előtti népszerűségét és kitette magát gúnymosolyaiknak és oda mondotta a „nem“-et a vármegyei közgyűlésen a kormányuk bizalmat szavaztatás alkalmával.

Apor György kevés hiával szintén mindenik szavazatot megnyerte. Azon meggyőződésben vagyunk, hogy ő is Dánielhez illően meg fogja helyét állani.

A vegyes kerületi gyűlés a választások megejtése után egyhangu határozatával sajnálatát és megütközését fejezte ki a legutóbbi statusgyűlésen egyháznak legfőbb Pásztorá ellen egyesek által kiejtett szavak felett, ugyszintén Br. Bánffy

miniszterelnök eljárása felett, melyet Pápa ő szentsége kövével szemben elkövetett és legmélyebb hódolatát és legodaadóbb rendíthetlen ragaszkodását nyilvánította Pápa ő szentsége iránt. Ezeknek illetékes helyére juttatására nagys. és ftdó Kovács Ferencz apát, főesperes urat a gyűlés felkérte.

A gyűlés után az apát ur a gyűlés minden tagja részére szeretetlakomát rendezett nagy kegyességgel, melyen emelkedett hangú felköszöntőt mondott mindenek előtt kegyelmes főpásztorunkra, a jelen voltak felállva lelkesen eljelezték áldott lelkü szeretett püspöküket.

Látszik, hogy veszély van s még nagyobb zivatar közeledik, mert lélekemelően kezdünk összetartani, a világi elem is sorakozni kezdett és a papsággal kezét fogva, egymást segítve, bátorítva készülünk a hit harcára a krisztustagadó, romboló szellemű hitetlenekkel szemben, a sectarius klikekkel szemben. Husz év óta a protestánsok egészen felekezeti politikát üznek, ásták alattunk a talajt! Most minket még szidnak, hogy moczzanni mertünk. Az ördöggel is kezét fognak ellentünk. — De bátorság! Isten velünk lesz és ügyünkkel! Győzni fogunk, mint győztek a porosz és osztrák katolikusok. Bécs már fel van szabadítva, — Magyarország felszabadítása következik. Vigilate, orate et laborate.

Vigilans.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás

ily című munkára:

ERDÉLYI KATHOLIKUS HITSZÓNOK

V. kötet:

Konferenciák, Ünnepi és Alkalmi Szentbeszédek

Forster Jánostól.

Tartalmaz mintegy 30 konferenciát az apostoli hitvallásról, azonkívül a bűnbánat szentségéről és a négy utolsó dologról. A konferenciákon kívül vannak benne ünnepi beszédek az év minden ünnepére és alkalmi beszédek a leggyakrabban előforduló alkalmakra és templomi búcsukra. E 30—32 nyomtatott ivre, legjobb minőségű papírra szép ciceró betűkkel nyomtatott mű ára bérmentes küldéssel 3 frt. (Sacerdotibus erga sacra, unum per 35—40 xr computando.)

Tekintettel arra, hogy a konferenciák mai nap föltöbb szükségesek, ez a mű nemcsak hézagpótló, hanem mivel az egyes konferenciák mint önálló beszédek a soron kívül is mindig használhatók a tárgyalat hitbéli tannak megfelelő ünnepen, vagy alkalomkor, ez a körülmény nagyban emeli a mű gyakorlati használhatóságát. Súlyt fektettem arra is, hogy a tárgyalás menete könnyebb legyen s úgy emlézés, mint az előadásra alkalmas.

Mihelyt annyi előfizető jelentkezik, hogy a kiadás biztosítva lesz, sajtó alá kerül s az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával a legrövidebb idő alatt az előfizetők kezébe jut.

Előfizetések levelező lapon alólírothoz intézendők.

Gyulafehérvár (vár), 1895. június 8-án.

Forster János,
püspöki ceremoniarus.

— **Megrendelési felhívás.** A *Jó Isten képes könyve* vagy az *örökélet Kalendáriuma* című munkára. Írta: Stolcz Alb. Fordította: T. Pelikán Kr. 1895. 13 iv. Stolcz művét a nép között terjeszteni valóságos áldás. Mindmegannyi prédikáció az, a melyben egy buzgó lelkipásztor szól hiveihez. A jelen mű németben körülbelül 60 ezer példányban fogyott el. — **Tartalma:** Hit és bizalom Istenben. — Isteni gondviselés. — A lélek betegségeiről. — A fajtalanság bűnéről. — Isten erjesztő kegyelméről. — Lelki ujjaszületés. — Az ember igazi szépsége. — A különczködésről. — A cselédségről. — A cselédekről. — Kontó. — Egy kis vakarcs. — A mű megrendelhető az „Oktató Népkönyvtár“ szerkesztőségében Pozsony, Ferencziek. Ára bérmentve kötetenkint 50 kr., 10 kötet egyszerre megrendelve 2 frt 80 kr.

— **Az „Oktató Népkönyvtár“** 7. és 8-ik füzeté megjelent. A jelen füzet a „Jó Isten Képes Könyvét“ és egy iv egyháztörténelmi mellékletet, — egy negyed iven Naptárt és hasznos tudnivalókat hoz. A tartalmas folyóirat előfizetési díja egész évre 40 iv (megjelenik havonként) 2 frt 50 kr. v. 10 sacr. Egyesületeknek 1 frt 60 kr. Kaptható: „Oktató Népkönyvtár“ szerkesztőségében Pozsony, ferencziek.

— Tapasztaltam hitoktatói működésem közben, hogy az eddig megjelent rkath. Szertartástanok a **polgári iskolák számára** nem mindenkor veszik figyelembe a tanterv mellett a sajátos viszonyokat is: némelyek a tananyagot rövideden, mások terjengősebben, vagy épeu kérdező modorban adják elő s a fejlettebb elméjű és már önállóságra törekvő növendéket majd kicsinylik, majd tulbecstlik.

A polgári iskolák eme szükségén segitendő, megkísérlettem szertartástant összeállítani, mely az arányosan beosztott tananyagot előadó modorban közli, összefüggésben az egri középkeletkizmussal, mintegy annak mellékletül, tekintettel különösen a polg. iskola növendékeinek leggyakoribb számára s a tanév tartamára is.

Könyvemet bizalommal ajánlom a főtiszt. hitoktató urak pártfogásába, mint olyat, melyből a teljesen felöltet tananyagot elég terjedelemben teheti magáévá a növendék, s azt szabatos, folyékony előadásban adhatja elő. Bevezetés czéljából mutatvány példányt — kívánatra — szivesen küldök.

Megrendelések akár hozzám, akár a kiadóhoz (*Reizer János könyvkereskedésébe Szatmáron,*) intézendők.

Szatmár, postabélyeg kelte.

Tisztelettel *Tóth Főzsef* polg. isk. hitoktató.

— **Irodalmi pályázat.** A Szent István Társulat pályázatot hirdet a katolikus kisdiedovoképzőkben használandó kisdiednevelés és módszertan kézikönyvének írására. A munka anyagát megszabja a miniszteri tanterv. Az egyes osztályok számára irt részletek terjedelme álljon arányban az illető osztály heti óraszámával. Az egész munkát katolikus vallásos és nemzeti szellem hassa át. A módszertani rész kiváló súlyt fektessen a képző foglalkozásokra, de e mellett gondosan nyujtsa a kisdiednevelés történetét is, úgy hogy e módszertan a kisdiednevelés-tudományban tisztázott elvek világánál teljes képet nyujtson e képző foglalkozásokkal való elbánásról. Bövebb tájékozódás végett ismertesse meg a munka az olvasót kisdiednevelési irodalmunknak az egyes képző foglalkozásokat részletesen tárgyaló termékeivel. A neveléstani rész 16 éves leányok felfogásához mért színvonalon, világos és élvezetes nyelvezettel tárgyalja a lélektant,

kellőleg kidomborítván a kisdedek szellemének fejlődés fokozatát és ezen fejlődő szellemmel való bánásmódot.

Az egész mű 30 nyomtatott ivre terjedhet.

Pályadíj 1200, egyszer kétszáz korona aranyban, mely díjért a mű teljesen a Szent-István-Társulat tulajdonába megy át.

A pályamunkák a szerző nevét rejtő zárt levél kíséretében 1896. április 1-ig bezárólag a Szent-István-Társulat titkári hivatalához küldendőek.

Budapest, 1895. május 20-ikán.

A Szent-István-Társulat elnöksége.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyzetiek.** *Benkő Pál* győ-kilyénfalvi alesperes plébános, tiszteletbeli fűesperes lett és nyugalomba vonult; Kilyénfalvára *Pap Gyula* egrestői lelkész küldetett; Egrestőre *Szigeti István* sósmezői; Sósmezőre *Gábor Mózes* cs.-sztmiklósi káplán küldetett lelkészül; *Száva Antal* ákosfalvi és *Balázs Antal* korondi lelk. nyudijasztatván, Ákosfalvára *Lukács Vilmos* győ-sztmiklósi, Korondra *Hadnagy Mihály* győ-alfalvi káplánok küldettek lelkészekül, Alfaluba káplánnak *Panajot Ferencz* küldetett Lembényből.

— **Bérmálás volt** a Szentlélek eljövetele ünnepének első és másodnapján a fehérvári főtemplomban. Püspök Urunk ő Excja mindkét napon szent misét olvasott fényes segédlettel, szt. mise és prédikáció után pedig kiszolgáltatta a bérmálás szentségét. Első nap fiukat, másnap leányokat bérmált s a fásztó szertartás és magas kora daczára Isten jóvoltából kedvező egészségi állapotban van. Az ünnep első napján Forster János, másodnap Vass Albert prédikált. Megütköztünk azon, hogy a fehérvári közönség mennyire épületesen viselkedik ily szent ténykedések alkalmával, mert nemesak a neveletlen apróság, hanem az örege is felkapaszkodik a padok tetejére, meg a szószékre s onnan szemléli a dolgokat. Hát biz ez nem szép dolog.

— **Az anyakönyvvezetők egyenruhája.** Nagynevű kormányunk erősen fogadkozik, hogy az állami anyakönyvvezetést az őrsze okvetlenül behozza, nemkülönbön életbelépteti a polgári házasságot is. Hogy pedig a vallásos népet valahogy megvesztegessék, vagy a polgári anyakönyvvezetői állást imponálónak tegyék, a végrehajtási rendeletben szabályozni fogják az új eljárás külsőségeit is. Elrendelik, hogy az anyakönyvvezetőknek bizonyos ünnepélyességgel kell eljárniok tisztjökben, azonfelül egyenruhát fognak kappi, amelyre nemzetiszínű szalagot kötnek. Attilajukra ráfűggesztik a magyar állam czimerét, amivel a magyar állam méltóságát akarják szimbolizálni. Hát hiszen ha olyan szép uniformisuk lesz a t. anyakönyvvezető uraknak, mint teszem azt, a megyei állatorvosoknak, akkor bizonyára igen cifrák lesznek.

— **A nagyszabeni szt. Ferencz-rendi nővérek intézetében** az 1894/5 tanév végén a zárvizsgálatok a következő rendben fognak megtartatni. Junius 22-én d. e. I. és II. oszt. d. u. III osztály. Junius 24-én: d. e. IV. oszt.

tály, d. u. V. osztály Junius 25-én: d. e. VI osztály., d. u. Francia nyelv. Junius 26-án: d. e. I. és II. oszt. felső leányisk. d. u. Zene. — Junius 27-én: Reggel 7 órakor hálaadó. isteni tisztelet. $\frac{1}{2}$ 10 órakor zárünnepély.

— **Bizalom Agliardinak.** A locsmándi (Sopronm. egyházközség) papsága a pápai nuncius ellen a m. kir. miniszterelnök által elkövetett teljesen indokolatlan, csak a szűkebbül pártcélokból eredt s a vallási villongások kiéleltetésére irányzott minősíthetetlen inzultust, ugysis mint Magyarország 10 millió katolikusaiknak vérlázító arczulesapását megbotránkozással visszautasítja s ezen kijelentésével kíván hozzájárulni a sérelmezett nunciusnak adandó elégtételhez. A kerület megbizásából Kovács Ignác esperes.

— **A szent hit dicsősége felujul mindennap.** A „Germania“ írja, hogy a japáni újságok nemgyőzik eléggé dicsérni a benszültött katolikus vallásn katonák csodálatra méltó vitézségét! „E katonákat arra tanítja vallásuk, hogy haláluk után csodás életbe mennek: és azért bátran félelem nélkül rohannak a legnagyobb veszélybe.“ Beszélük, hogy Port-Arthur bevételénél egy egész zászlóalj alakult kath. vitézekből. Roham lépésben érték el az ellenséges magaslatokat, kitérték az erődre a japáni zászlót és valamennyien sértetlenül, mellükön a skapuláruval tértek vissza. Társaik — látván ezek csodálatos megmenekülését — szintén óhajtottak ilyen talizmánt birni, mely megvédi őket az ellenséges golyótól és azért haladék nélkül fel akarták venni a katolikus vallást. A japáni tiszték nem győznek eleget beszélni a kath. katonákról, különösen azok bátorságát és fegyelmességét minden tekintetben példányszerűnek mondják. Legnagyobb dicséret különben reájuk az, hogy nagy részük a császári testőrségbe van beosztva. Tehát mint egykor a római császárok palotájába, egy ide is katonák viszik be a keresztény civilizációt. És mint az első keresztényeket dicséerte Plinius, a császári helytartó, ugy dicsérik ezeket a császári tiszték.

— **Börssumban** (Braunschweig) nagy elővigyázatra inté eset történt egy tanítóval, a ki különben kiválóan derék, de könnyen haragra lobbanó ember lévén, néhány héttel ezelőtt két iskolás fiut fejöknel fogva összeütött, amire az egyik egy 10 éves fücska súlyosan megbetegedett s 8 nap mulva az agyvelőben beállott genyedés következtében meghalt.

Hivatalos rész.

— **Pályázat.** A kézi-nyújtódi (Háromszékmegye) segédkántorfánitói állomásra pályázat hirdettetik. Járandósága terményekben tavasz és takepe, ugyszintén oszpora, stola, és tandij ezimen mintegy 150 frt, a megfolyamodott államségélyből szintén 150 frt s így összesen 300 frt. Ha a harangozást is elvállalja, ezért külön díjazásban részesül. Teendői: egyik tanterem vegyes növendékeinek önálló vezetése. — Folyamodók, a kik lehetnek képezdét végzetek is, felszerelt kérésüket folyó év Julius hó 15-ig az iskolászéki elnökséghez nyujtsák be. Balogh Ignác, plébános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.